
Odbor za razvoj

2020/2215(INI)

3.03.2021

MIŠLJENJE

Odbora za razvoj

upućeno Odboru za prava žena i rodnu ravnopravnost

o stanju u pogledu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u EU-u u
kontekstu zdravlja žena
(2020/2215(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Pierrette Herzberger-Fofana

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za razvoj poziva Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

- A. budući da pandemija i mjere ograničavanja kretanja narušavaju pristup obrazovanju i zdravstvenoj skrbi; budući da je stoga dodatno otežan pristup kontracepcijskim sredstvima i spolnom odgoju, čime su žene i djevojke postale izloženije riziku od neželjene trudnoće i trudnoće u ranoj dobi, kao i genitalnom sakacenju i nasilju u obitelji;
  - B. budući da su EU i UN pokrenuli inicijativu „Spotlight” za borbu protiv nasilja nad ženama i djevojkama, uključujući seksualno nasilje, te budući da je jedan od njezinih ciljeva poboljšanje pristupa spolnom odgoju i uslugama u području spolnog i reproduktivnog zdravlja;
  - C. budući da trudnoća u ranoj dobi može uzrokovati ozbiljne komplikacije i jedan je od glavnih uzroka smrti djevojaka;
  - D. budući da su usluga vodoopskrbe, odvodnje i higijene ključne za spolno i reproduktivno zdravje, ali su i dalje prečesto nedostupne, posebno u udaljenim područjima;
  - E. budući da su usluge spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava osnovne zdravstvene usluge koje bi trebale biti dostupne svima i uključivati, među ostalim: sveobuhvatni spolni odgoj i informacije, povjerljivo i nepristrano savjetovanje i usluge za spolno i reproduktivno zdravje i dobrobit; savjetovanje i pristup širokom rasponu modernih kontracepcijskih sredstava, skrb u trudnoći, porodu i babinju, dostupnost primaljske skrbi, porodničarsku skrb i skrb za novorođenčad, sigurne i zakonite usluge pobačaja te skrb nakon pobačaja, uključujući liječenje komplikacija zbog nesigurnog pobačaja, prevenciju i liječenje HIV-a i drugih seksualno prenosivih bolesti, usluge čija je svrha otkrivanje i sprečavanje seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te postupanje u slučaju takvog nasilja, prevenciju, otkrivanje i liječenje raka reproduktivnog sustava, posebno raka grlića maternice i skrb o plodnosti i liječenje plodnosti;
1. izražava svoju zabrinutost zbog porasta ekstremističkog diskursa kojim se ugrožava poštovanje spolnih i reproduktivnih ljudskih prava unutar i izvan EU-a; ponovno naglašava da spolno i reproduktivno zdravje i prava počivaju na temeljnim ljudskim pravima, da su ključni elementi ljudskog dostojanstva, da su nužni kako bi žene imale kontrolu nad svojim tijelima i da su i dalje presudni za postizanje rodne ravnopravnosti, osnaživanja žena i univerzalnog zdravstvenog osiguranja; poziva EU da zajamči univerzalno poštovanje i pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i potpunu i učinkovitu provedbu Programa djelovanja Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju, Pekinške deklaracije i Platforme za djelovanje te zaključnih dokumenata s njihovih revizijskih konferencija kojima se potvrđuje da se njima doprinosi postizanju svih ciljeva održivog razvoja UN-a povezanih sa zdravljem;
  2. napominje da je ekonomsko i socijalno osnaživanje žena, uključujući njihov pristup obrazovanju, zdravstvu i zapošljavanju, ključno za održivi razvoj i rast;

3. poziva države članice da se pobrinu za to da pandemija bolesti COVID-19 ne utječe na pravo svih pojedinaca na usluge povezane sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima te da ih zajamče u okviru sustava javnog zdravlja i da se suprotstave svim nastojanjima da se pandemija iskoristi kao izgovor za daljnje ograničavanje spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava;
4. poziva na hitno ukidanje štetnih praksi kao što su genitalno sakaćenje žena te rani i prisilni dječji brakovi; naglašava da rani i prisilni dječji brak predstavlja kršenje ljudskih prava i da često dovodi do toga da djevojke budu izložene nasilju, diskriminaciji i zlostavljanju; posebno je zabrinut zbog toga što je više od 200 milijuna djevojaka i žena diljem svijeta bilo prisiljeno na genitalno sakaćenje i što se procjenjuje da će, zbog pandemije bolesti COVID-19, kašnjenje ili prekid programâ informiranja u zajednicama i obrazovanja o štetnim praksama na globalnoj razini tijekom sljedećeg desetljeća dovesti do 2 milijuna više slučajeva sakaćenja ženskih spolnih organa i 13 milijuna više dječjih brakova u odnosu na procjene prije pandemije;
5. podsjeća da je genitalno sakaćenje žena međunarodno priznato kao kršenje ljudskih prava, procjenjuje se da je diljem svijeta 125 milijuna žrtava, od čega 500 000 žrtava samo u EU-u; poziva na poboljšanje prikupljanja podataka i pružanje pomoći Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO), nevladinim organizacijama i drugim organizacijama aktivnim u iskorjenjivanju genitalnog sakaćenja žena; poziva na dalekosežne i učinkovite edukativne i informativne kampanje za iskorjenjivanje genitalnog sakaćenja žena unutar i izvan EU-a;
6. poziva na potpuni pristup fizičkoj i psihološkoj skrbi, koju pruža osposobljeno osoblje koje istovremeno uzima u obzir interkulturnalne aspekte; apelira ne sve države članice EU-a da ratificiraju Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji; poziva Komisiju da analizira sinergije unutarnjih i vanjskih programa EU-a kako bi se osigurao koherentan i dugoročan pristup zaustavljanju genitalnog sakaćenja žena u EU-u i izvan njega; posebice ponovno poziva na uključivanje mjera za sprečavanje genitalnog sakaćenja žena u sva područja politika, posebno u području zdravlja, azila, obrazovanja, zapošljavanja te u dijaloge o suradnji i ljudskim pravima s trećim zemljama;
7. podsjeća da su neke djevojke koje žive u EU-u također izložene riziku od genitalnog sakaćenja tijekom posjeta svojim zemljama podrijetla, uglavnom u okviru obiteljskih posjeta; smatra da je važno da sve države članice, uključujući regionalne i lokalne uprave, podijele svoje najbolje prakse o protokolima za sprečavanje genitalnog sakaćenja koje se vrši nad djevojkama koje putuju u zemlje ili regije u kojima se genitalno sakaćenje žena provodi u velikoj mjeri; poziva sve države članice koje to još nisu učinile da donesu poseban kazneni zakon o genitalnom sakaćenju žena kako bi se zaštitiše žrtve i učinkovitije kazneno gonio taj zločin kada je počinjen izvan njihovih teritorija;
8. poziva na nultu toleranciju prema seksualnom i rodno uvjetovanom nasilju, uključujući trgovinu ljudima, genitalno sakaćenje žena i dječji, rani i prisilni brak, prisilni pobačaj, seksualno i reproduktivno izrabljivanje, kao i seksualno ropstvo putem vjerske prisile;
9. osuđuje sva kršenja spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, uključujući propuste u

pružanju i jamčenju u praksi pristupa sveobuhvatnom spolnom odgoju, uslugama planiranja obitelji, zdravstvenoj skrbi za rodilje, sigurnom i legalnom pobačaju i točnim i objektivnim informacijama o spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima; poziva na ostvarenje Programa održivog razvoja do 2030. i ciljeva održivog razvoja UN-a o zdravlju (3. cilj), obrazovanju (4. cilj) i rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena (5. cilj);

10. poziva EU da podupre zdravstvene centre i centre za planiranje obitelji u partnerskim zemljama s ciljem razmjene informacija, uklanjanja tabua oko menstruacije, seksualnosti i razmnožavanja te potpunog uključivanja mlađih muškaraca u borbu protiv stereotipa i tabua; naglašava važnost poboljšanja dostupnosti kontracepcija sredstava u zemljama u razvoju, posebno za djevojke adolescentske dobi koje su u većoj opasnosti od komplikacija u slučaju trudnoće; potvrđuje da sve žene i djevojke imaju pravo same donositi slobodne i informirane odluke u pogledu svojeg spolnog i reproduktivnog zdravlja i života;
11. podsjeća da je kvaliteta zdravstvene skrbi za majke važan pokazatelj razvoja zemlje; smatra da bi razvojna suradnja trebala pomoći partnerskim zemljama da ispoštuju pravo na zdravlje u kontekstu trudnoće i poroda uspostavom primjerenih zdravstvenih usluga za majke kojima se učinkovito smanjuje smrtnost novorođenčadi, kao i smrtni slučajevi povezani sa komplikacijama poroda;
12. ustraje u tome da su programi sveobuhvatnog spolnog odgoja važni jer pružaju informacije primjerene dobi o pubertetu, menstrualnom ciklusu, trudnoći i porodu, a posebno o kontracepciji i sprječavanju spolno prenosivih bolesti; poziva na to da se programi sveobuhvatnog spolnog odgoja bave i međuljudskim odnosima, seksualnom orijetacijom, pitanjima rodnih normi, rodne ravnopravnosti, nejednake dinamike moći u odnosima, prisile, nasilja, poštovanja vlastitih i tudihih granica, pristanka i samopouzdanja; ističe da programi sveobuhvatnog spolnog odgoja pomažu u sprečavanju trudnoće i braka u ranoj dobi zbog čega djevojke napuštaju obrazovanje te su isključene s tržišta rada te naglašava da bi ti programi trebali biti što uključiviji; poziva na ulaganje većih npora kako bi se djevojkama koje postanu majke omogućilo da se vrate u školu i dovrše svoje obrazovanje; naglašava potrebu za borbom protiv stigmatizacije tih djevojaka;
13. poziva na to da se zajamči sudjelovanje djevojaka i žena u obrazovanju jer je to neizostavan alat za socijalno i ekonomsko osnaživanje žena; poziva na ulaganje npora u smanjenje izostanaka iz škole zbog menstruacije, poboljšanjem usluga za menstrualnu higijenu u školama, posebno usluga vodoopskrbe, sanitarnih i higijenskih uvjeta (WASH) te borbom protiv stigmatizacije; ističe da je u školama nužno osigurati pristup vodi, sanitarijama i higijeni kako bi se zajamčilo spolno i reproduktivno zdravlje, bez obzira na to je li riječ o kontracepciji, trudnoći, porodu, pobačaju, spolno prenosivim bolestima ili menstrualnoj higijeni;
14. podsjeća da su pandemija bolesti COVID-19 i ograničenja kretanja doveli do zatvaranja škola, izolacije žena i djevojaka, sve većeg broja znatno nasilnih veza, slučajeva fizičkog nasilja, rane trudnoće i braka te ograničenja pristupa uslugama za pružanje podrške i zdravstvenim uslugama; poziva EU da promiče spolno i reproduktivno zdravlje, usluge planiranja obitelji i zdravstvenu skrb za majke kao stratešku okosnicu u

pružanju potpore zdravstvenim i socijalnim sustavima u partnerskim zemljama u okviru globalnog odgovora na COVID-19; podsjeća na ulogu nevladinih organizacija, uključujući udruge koje se bave ženskim pitanjima, kao pružatelja usluga i zagovornika spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava i naglašava da bi ih EU trebao financijski i politički podržati;

15. poziva na iskorištavanje potencijala komunikacijskih alata kao što su radio, televizija i telefon, kao i digitalnih alata, uključujući društvene mreže i usluge slanja poruka, kako bi se poboljšao pristup mlađih spolnom odgoju, a posebno kako bi se poboljšala njihova svijest o spolno prenosivim bolestima i rizicima povezanim s ranom trudnoćom; smatra da će to značiti rješavanje problema rodne nejednakosti u pristupu digitalnim uslugama, kao i kiberzlostavljanja i nasilja nad ženama i djevojkama na internetu;
16. podsjeća da je skrb u vezi sa sigurnim i legalnim pobačajem utemeljena na zdravlju i pravima žena i djevojaka adolescentske dobi; upozorava na zabrinjavajuće nazadovanje u pogledu prava žena da upravljaju svojim tijelom i u zemljama u razvoju i u EU-u; podsjeća da je, prema podacima koje je dostavila Svjetska zdravstvena organizacija, između 2010. i 2014. oko 45 % svih pobačaja diljem svijeta bilo nesigurno, a gotovo su svi provedeni u zemljama u razvoju, a svake se godine oko 7 milijuna žena zaprima u bolnice u zemljama u razvoju zbog nesigurnog pobačaja te da bi se gotovo svi slučajevi smrti i invaliditeta do kojih je došlo zbog pobačaja mogli spriječiti spolnim odgojem, primjenom učinkovite kontracepcije, pružanjem sigurnog i zakonitog pobačaja i pravodobnom skrbi u slučaju komplikacija; poziva na uklanjanje prepreka za pristup sigurnom pobačaju, kao što su restriktivni zakoni, slaba dostupnost usluga, visoki troškovi i stigmatizacija; podsjeća da sve zemlje koje su bile obuhvaćene analizom u okviru Zemljopisnog prikaza pristupa kontracepcijskim sredstvima za 2019. moraju napraviti više kako bi se poboljšao pristup informacijama i kontracepcijskim sredstvima tako da ljudi imaju izbor u pogledu svojeg reproduktivnog života; naglašava potrebu za potpunom provedbom Protokola iz Maputa, posebno članka 14. i Pekinške deklaracije i Platforme za djelovanje;
17. poziva da se prilikom donošenja trećeg Akcijskog plana za rodnu ravnopravnost EU-a veća pozornost posveti tematskom području politike u području spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava s obzirom na golem učinak pandemije bolesti COVID-19 na žene i djevojke u zemljama u razvoju; ističe važnost jačanja predanosti promicanju prava svakog pojedinca na potpunu kontrolu nad pitanjima povezanim s vlastitom seksualnošću te spolnim i reproduktivnim zdravljem i prava da o njima odlučuje slobodno i odgovorno;
18. poziva države članice da se u svojim zaključcima Vijeća obvežu na ciljeve trećeg Akcijskog plana za rodnu ravnopravnost, posebno u pogledu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava; poziva EU i države članice da pripreme planove provedbe na razini zemlje u kojima se prednost daje spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, uz primjenu mjerljivih pokazatelja i uključivanje mehanizama praćenja; traži od delegacija EU-a da u provedbi trećeg Akcijskog plana za rodnu ravnopravnost prednost daju mjerama u vezi sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima;
19. konstatira da regionalne i lokalne vlasti, koje su najbliže građanima i civilnom društvu, mogu imati ključnu ulogu u postizanju jamstva da nitko ne bude zapostavljen pri

provedbi tematske politike spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava iz trećeg Akcijskog plana za rodnu ravnopravnost; smatra da bi se, kako bi se osiguralo da nitko ne bude izostavljen iz tematskog područja politike trećeg Akcijskog plana za rodnu ravnopravnost, trebalo zajamčiti da nijedna žena ili djevojka ne bude diskriminirana zbog toga što pripada određenoj društvenoj klasi, etničkoj, vjerskoj ili rasnoj skupini, ima invaliditet ili je određene seksualne orijentacije;

20. poziva EU i države članice da u okviru svoje politike razvojne suradnje i instrumenata za vanjsko djelovanje osiguraju odgovarajuća i dobro usmjerena finansijska sredstva za spolno i reproduktivno zdravlje i prava i instrumenata za vanjsko djelovanje, kao što je Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju; u tom pogledu traži od Komisije, Europske službe za vanjsko djelovanje i država članica da spolno i reproduktivno zdravlje i prava smatraju prioritetom u postupku izrade programa EU-a, među ostalim i u zajedničkoj izradi programa;
21. naglašava da je ključno zajamčiti da politika razvojne suradnje uključuje organizacije civilnog društva koje su izravno uključene u obranu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u zemljama u razvoju; traži da se u odgovor EU-a i država članica u pogledu humanitarne pomoći uključi perspektiva rodne ravnopravnosti te dimenziju spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava jer je pristup skribi u području spolnog i reproduktivnog zdravlja osnovna potreba za osobe pogodene humanitarnim krizama;
22. vjeruje da EU treba olakšati uključivanje usluga spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u nacionalne strategije i programe javnog zdravlja partnerskih zemalja; sa zabrinutošću podsjeća da su potrebe za uslugama u području spolnog i reproduktivnog zdravlja u najmanjoj mjeri ispunjene među adolescentima, nevjenčanim osobama, pripadnicima zajednice LGBTIQ, osobama s invaliditetom, pripadnicima manjina i manjinskih etničkih skupina te siromašnima osobama u ruralnim i urbanim područjima; naglašava da bi usluge povezane sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima trebale biti rodno osjetljive, utemeljene na pravima, prilagođene mladima i dostupne svima, bez obzira na dob, spol, rodni identitet, seksualnu orijentaciju, rasu, društvenu klasu, vjeru, bračno stanje, financijsko stanje, nacionalno ili društveno porijeklo ili invaliditet, među ostalim u humanitarnom okruženju, tijekom sukoba i katastrofa;
23. napominje da je u supersaharskoj Africi vjerojatnije da će žene biti zaražene HIV-om, zbog čega su još osjetljivije na rak grlića maternice; naglašava da je u politike javnog zdravlja i kampanje za podizanje razine osviještenosti potrebno uključiti rodnu dimenziju kako bi se na odgovarajući način uzele u obzir bolesti koje posebno pogađaju žene i djevojke;
24. poziva države članice da se suprotstave diskriminaciji u pogledu usluga povezanih sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima te da primjenjuju međusektorski pristup kako bi osiguralo da žene i djevojke, uključujući transrodne i cisrodne osobe, nebinarne osobe, lezbijke, biseksualne i interseksualne žene imaju jednak pristup uslugama i pravima spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava;
25. poziva države članice da rade na tome da se na razini EU-a i na svjetskoj razini zabrani takozvana konverzijska terapija jer je to štetna praksa kojom se krše temeljna prava žena i djevojaka pripadnica skupine LBTIQ;

26. ističe da su žene i djevojke posebno izložene silovanju i seksualnom nasilju u područjima zahvaćenima krizom, među ostalim u kontekstu sukoba, prirodnih katastrofa i posljedica klimatskih promjena; poziva EU da pojača borbu protiv upotrebe silovanja kao ratnog oružja te da žrtvama silovanja zajamči pristup uslugama povezanim sa spolnim i reproduktivnim zdravljem;
27. ponavlja svoj poziv objema stranama novog sporazuma između EU-a i Organizacije afričkih, karipskih i pacifičkih država, kao i objema stranama u okviru strategije EU-a i Afrike i strateškog partnerstva između EU-a i zemalja Latinske Amerike, da se obvežu na promicanje, zaštitu i ostvarenje spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava bez diskriminacije, prisile i nasilja te na potpunu provedbu Programa djelovanja Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju i ishode njezinih revizijskih konferencija; poziva Komisiju da pri pregovaranju o klauzulama o ljudskim pravima u trgovinskim sporazumima i njihovoј provedbi uzme u obzir spolno i reproduktivno zdravlje i prava;
28. podsjeća da su tražitelji azila i izbjeglice prečesto žrtve trgovine ljudima, seksualnog nasilja i prisilne prostitucije; ističe da tražitelji azila i izbjeglice imaju više poteškoća u pristupu skrbi za roditelje, kontracepcijским sredstvima, sigurnom pobačaju ili uslugama za sprečavanje spolno prenosivih bolesti; ustraje u tome da je učinkovit pristup te populacije spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravu ključan za njezin opstanak;
29. poziva da se ženama omogući da u potpunosti iskoriste svoja ljudska i zakonska prava, uključujući pristup pravnom položaju, primjerice upisom u matičnu knjigu rođenih, pravima nasljedstva imovine za žene i djevojke te pristup zemljištu, kapitalu i mikrofinanciranju; naglašava da takvo ekonomsko osnaživanje može pozitivno utjecati na njihovu sposobnost da u potpunosti ostvare svoja prava u svim područjima.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	25.2.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Anna-Michelle Asimakopoulou, Hildegard Bentele, Dominique Bilde, Catherine Chabaud, Antoni Comín i Oliveres, Ryszard Czarnecki, Charles Goerens, Mónica Silvana González, Pierrette Herzberger-Fofana, György Hölvényi, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Pierfrancesco Majorino, Erik Marquardt, Norbert Neuser, Janina Ochojska, Jan-Christoph Oetjen, Michèle Rivasi, Christian Sagartz, Marc Tarabella, Tomas Tobé, Miguel Urbán Crespo, Chrysoula Zacharopoulou, Bernhard Zimniok
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Evin Incir

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

20	+
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Hildegard Bentele, Janina Ochojska, Christian Sagartz, Tomas Tobé
S&D	Mónica Silvana González, Evin Incir, Pierfrancesco Majorino, Norbert Neuser, Marc Tarabella
RENEW	Catherine Chabaud, Charles Goerens, Jan-Christoph Oetjen, Chrysoula Zacharopoulou
ID	Dominique Bilde
VERTS/ALE	Pierrette Herzberger-Fofana, Erik Marquardt, Michèle Rivasi
THE LEFT	Miguel Urbán Crespo
NI	Antoni Comín i Oliveres

4	-
PPE	György Hölvényi
ID	Bernhard Zimniok
ECR	Ryszard Czarnecki, Beata Kempa

1	0
PPE	Rasa Juknevičienė

Korišteni znakovi:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržani